

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра загальної практики

«Затверджую»

В.о. ректора ОНМедУ,
д. мед. н., професор

Р.С. Вастьянов

вересня 2020 р.

ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сучасні підходи до діагностики та лікування
системних васкулітів

(назва навчальної дисципліни)

підготовки: докторів філософії на III освітньо-науковому рівні
(назва рівня вищої освіти)

галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»
(шифр та назва галузі знань)

спеціальності: 222 Медицина
(код та найменування спеціальності)

Розробники:

зав.каф. загальної практики, д.мед.н., проф. Волошина О.Б.
доцент каф.загальної практики, к.мед.н. Ковальчук Л.І.
доцент каф.загальної практики, к.мед.н. Лисий І.С.

Одеса 2020

Вступ

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Сучасні підходи до діагностики та лікування системних васкулітів» складена на підставі освітньо-наукової програми третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти з підготовки докторів філософії зі спеціальності 222 «Медицина» ОНМедУ, затвердженою Вченою Радою ОНМедУ від 04.06.2020 року (протокол № 4).

Програму обговорено на засіданні кафедри «28» серпня 2020 р. (прот. №1).

Зав кафедри, д.мед.н. проф. Волошина О.Б.

Програму ухвалено на засіданні предметно-циклової методичної комісії з терапевтичних дисциплін «28» серпня 2020 р. (прот. №1).

Голова предметної циклової методичної комісії з терапевтичних дисциплін,

д.мед.н., проф. Мацегора Н.А.

Програму затверджено на засіданні Центральної координаційно-методичної Ради ОНМедУ від «16» вересня 2020 р. (прот. №1).

Опис навчальної дисципліни (анотація)

Програма вибіркової навчальної дисципліни стосується питань етіології, патогенезу, клінічних проявів та діагностичних критеріїв системних васкулітів, знання сучасної лабораторної та інструментальної діагностики, моніторингу перебігу системних васкулітів, міжнародних стандартів лікування, профілактики ускладнень, реабілітації хворих з даною патологією та диспансерного нагляду.

Програма вибіркової навчальної дисципліни визначає передумови доступу до навчання, орієнтацію та основний фокус програми, обсяг, необхідний для здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії, перелік загальних та спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, нормативний і варіативний зміст підготовки фахівця, сформульований у термінах результатів навчання, та вимоги до контролю якості вищої освіти.

Вибіркова навчальна дисципліна «Сучасні підходи до діагностики та лікування системних васкулітів» складається з 4 кредитів ЄКТС (120 годин), 2 змістових модулів: усього 66 аудиторних годин та 54 години для самостійної роботи.

Предметом вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Сучасні підходи до діагностики та лікування системних васкулітів» є діагностика, лікування, профілактика та реабілітація хворих на дану групу захворювань.

Міждисциплінарні зв'язки: відповідно до навчального плану вивчення навчальної дисципліни «Сучасні підходи до діагностики та лікування системних васкулітів» здійснюється, коли аспірантом набуті

відповідні знання з основних базових дисциплін на III рівні вищої освіти, а також дисциплін: історія філософії, як методологічна основа розвитку науки, англійська мова у науково-медичному спілкуванні, медична етика та деонтологія, культура мови лікаря (термінологічний аспект, публікаційна активність та наукометричні бази даних), біотичні та медико - правові основи наукових досліджень. У свою чергу, навчальна дисципліна «Сучасні підходи до діагностики та лікування системних васкулітів» формує засади поглибленого вивчення аспірантом наступних спеціалізованих дисциплін терапевтичного профілю (внутрішня медицина, кардіологія, фтизіатрія, гастроентерологія, ендокринологія, загальна практика-сімейна медицина, побічна дія ліків, клінічна фармакологія, клінічне морфологія) та теоретичного профілю (нормальна та патологічна анатомія, фармакологія, гістологія).

1. Мета та завдання вибіркової навчальної дисципліни «Сучасні підходи до діагностики та лікування системних васкулітів»

1.1 Метою вибіркової навчальної дисципліни «Сучасні підходи до діагностики та лікування системних васкулітів» є оволодіння комплексом теоретичних та практичних знань з етіології, патогенезу, клінічних проявів та діагностичних критеріїв системних васкулітів, знання сучасної лабораторної та інструментальної діагностики та моніторингу перебігу системних васкулітів, міжнародних стандартів лікування, профілактики ускладнень та реабілітації хворих з даною патологією.

1.2 Основними завданнями вибіркової навчальної дисципліни є:

1) формування у здобувачів ступеня доктора філософії системи знань щодо клінічних форм, патогенезу розвитку, сучасної діагностики та лікування системних васкулітів.

2) поглиблення у здобувачів ступеня доктора філософії професійних умінь щодо своєчасної діагностики системних васкулітів, лікування згідно до міжнародних стандартів та реабілітації хворих на системні васкуліти.

3) надання здобувачам ступеня доктора філософії навичок педагогічної майстерності щодо впровадження в освітній процес результатів наукових досліджень.

1.3 Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти).

Згідно з вимогами освітньо-наукових програм спеціальностей, дисципліна забезпечує набуття аспірантами компетентностей:

- *інтегральна:*

Здатність розв'язувати комплексні проблеми, проводити незалежне оригінальне наукове дослідження та здійснювати педагогічну, професійну, дослідницьку та інноваційну діяльність в галузі медицини та фармації.

- *загальні (ЗК): ЗК1, ЗК2, ЗК3, ЗК4, ЗК5, ЗК6, ЗК7*

ЗК1. Здатність до вдосконалення та розвитку власного інтелектуального та загальнокультурного рівню.

ЗК2. Вміння працювати автономно, з дотриманням дослідницької етики, академічної доброчесності та авторського права.

ЗК3. Навички до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК4. Здатність до спілкування і роботи у професійному середовищі та з представниками інших професій у національному та міжнародному контексті.

ЗК5. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, здатність генерувати нові ідеї.

ЗК6. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК7. Вміння планувати та управляти часом.

- спеціальні (фахові, предметні, СК): СК1, СК2, СК3, СК4, СК5, СК6, СК7, СК8, СК9

СК1. Глибокі знання і систематичне розуміння предметної області за напрямом та тематикою наукових досліджень.

СК2. Здатність до визначення потреби у додаткових знаннях за напрямком наукових досліджень, формулювати дослідницькі питання, генерувати наукові гіпотези у сфері медицини.

СК5. Володіння сучасними методами наукового дослідження.

СК6. Здатність проводити коректний аналіз та узагальнення результатів наукового дослідження.

СК7. Здатність інтерпретувати можливості та обмеження дослідження, його роль у суспільстві.

СК8. Впровадження нових знань (наукових даних) в освітній процес та практику охорони здоров'я.

СК9. Оприлюднення результатів наукових досліджень в усній і письмовій формах відповідно до національних та міжнародних стандартів.

Результати навчання (ПРН): ПРН3, ПРН4, ПРН6, ПРН9, ПРН10, ПРН11, ПРН12, ПРН16, ПРН17

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна.

ПРН3. Інтерпретувати та аналізувати інформацію, коректно оцінювати нові й складні явища та проблеми з науковою точністю критично, самостійно і творчо.

ПРН4. Виявляти невирішені проблеми у предметній області медицини та визначати шляхи їх вирішення

ПРН6. Самостійно і критично проводити аналіз і синтез наукових даних.

ПРН9. Винаходити нові способи діагностики, лікування та профілактики захворювань людини.

ПРН10. Використовувати результати наукових досліджень в медичній практиці, освітньому процесі та суспільстві.

ПРН11. Інтерпретувати можливості та обмеження наукового дослідження, його роль в розвитку системи наукових знань і суспільства в цілому.

ПРН12. Презентувати результати наукових досліджень у формі презентацій, портерних доповідей, публікацій.

ПРН16. Використовувати етичні принципи в роботі з пацієнтами, дотримуватися наукової етики.

ПРН17. Демонструвати академічну доброчесність та діяти відповідально щодо достовірності отриманих наукових результатів.

Результати навчання для дисципліни.

Аспірант (здобувач) має знати:

- Клінічну класифікацію та діагностичні критерії, провідні клінічні прояви системних васкулітів;

- Провідні ланки патогенезу системних васкулітів;

- Основні принципи лікування різних клінічних варіантів системних васкулітів;

- Основні принципи медичної реабілітації хворих на системні васкуліти;

Аспірант (здобувач) має вміти:

- Визначити діагностичний пошук та інтерпретувати результати сучасних методів діагностики;

- Володіти навичками застосування сучасних діагностичних шкал для визначення активності запального процесу;

- Визначити лікувальну тактику та призначити ефективне лікування в світлі сучасних міжнародних рекомендацій;

- Обґрунтувати та призначити багаторівневу медичну реабілітацію, та оцінити її ефективність.

2. Структура вибіркової навчальної дисципліни «Сучасні підходи до діагностики та лікування системних васкулітів»

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин		
	Практичні заняття	Самостійна робота	Всього
<i>Змістовий модуль № 1. Основи діагностики, лікування та профілактики первинних системних васкулітів.</i>			
Системні васкуліти: епідеміологія, етіологія та основні ланки патогенезу. Класифікація системних васкулітів.	6		6
Діагностика системних васкулітів.	6		6
Серологічні методи дослідження системних васкулітів.		6	6
Системні васкуліти. Васкуліти з переважним ураженням крупних судин (гігантоклітинний артеріт).	4		4
Морфологічні методи дослідження та їх трактування у хворих із гігантоклітинним артерітом.		6	4

Системні васкуліти. Васкуліти з переважним ураженням крупних судин (неспецифічний аортоартеріт).	4		4
Морфологічні методи дослідження та їх трактування у хворих із неспецифічним аортоартерітом.		6	4
Системні васкуліти. Васкуліти з переважним ураженням судин середнього калібру (вузликовий поліартеріт).	4		4
Морфологічні методи дослідження та їх трактування у хворих із вузликовим поліартерітом.		6	6
Системні васкуліти. Васкуліти з переважним ураженням судин середнього калібру (хвороба Кавасаки).	4		4
Системні васкуліти. Васкуліти з переважним ураженням судин мілкового калібру (АНЦА-асоційовані васкуліти).	4		4
Морфологічні методи дослідження та їх трактування у хворих із мікроскопічним поліангіітом.		6	6
Системні васкуліти. Васкуліти з переважним ураженням судин мілкового калібру (імунокомплексні васкуліти).	6		6
Морфологічні методи дослідження та їх трактування у хворих із геморагічним васкулітом.		6	6
Морфологічні методи дослідження та їх трактування у хворих із гранулематозом Вегенера.		6	6
Морфологічні методи дослідження та їх трактування у хворих із синдромом Чарга-Строса.		6	6
Системні васкуліти. Васкуліт судин різного калібру (хвороба Бехчета, синдром Когана).	4		4
Системні васкуліти. Васкуліт із ураженням одного органу (шкірний лейкоцитокластичний васкуліт, первинний васкуліт ЦНС, ізольований аортит).	6		6
<i>Змістовий модуль №2. Основи діагностики, лікування та профілактики вторинних системних васкулітів.</i>			
Системні васкуліти. Васкуліти, асоційовані із системними захворюваннями (вовчаків васкуліт, ревматоїдний васкуліт, васкуліт при саркоїдозі).	6		6
Системні васкуліти. Васкуліт із встановленою етіологією (кріоглобулінемічний васкуліт, асоційований з HCV-інфекцією, васкуліт, асоційований з гепатитом В).	6		6
Системні васкуліти. Васкуліт із	6		6

встановленою етіологією (медикаментозно-індукований імунотоксичний васкуліт, медикаментозно-індукований АНЦА-васкуліт, васкуліт асоційований із злоскісними утвореннями).			
Лікування васкулітів із встановленою етіологією в світлі новітніх міжнародних рекомендацій.		6	6
Разом:	66	54	120

3. Теми практичних занять вибіркової навчальної дисципліни «Сучасні підходи до діагностики та лікування системних васкулітів»

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Системні васкуліти: епідеміологія, етіологія та основні ланки патогенезу. Класифікація системних васкулітів.	6
2.	Діагностика системних васкулітів.	6
3.	Системні васкуліти. Васкуліти з переважним ураженням крупних судин (гігантоклітинний артеріт).	4
4.	Системні васкуліти. Васкуліти з переважним ураженням крупних судин (неспецифічний аортоартеріт).	4
5.	Системні васкуліти. Васкуліти з переважним ураженням судин середнього калібру (вузликовий поліартеріт).	4
6.	Системні васкуліти. Васкуліти з переважним ураженням судин середнього калібру (хвороба Кавасакі).	4
7.	Системні васкуліти. Васкуліти з переважним ураженням судин мілкового калібру (АНЦА-асоційовані васкуліти).	4
8.	Системні васкуліти. Васкуліти з переважним ураженням судин мілкового калібру (імунотоксичні васкуліти).	6
9.	Системні васкуліти. Васкуліти, асоційовані із системними захворюваннями (вовчаків васкуліт, ревматоїдний васкуліт, васкуліт при саркоїдозі).	6
10.	Системні васкуліти. Васкуліт судин різного калібру (хвороба Бехчета, синдром Когана).	4
11.	Системні васкуліти. Васкуліт із ураженням одного органу (шкірний лейкоцитокластичний васкуліт, первинний васкуліт ЦНС, ізольований аортит).	6
12.	Системні васкуліти. Васкуліт із встановленою етіологією (кріоглобулінемічний васкуліт, асоційований з HCV-інфекцією, васкуліт, асоційований з гепатитом В).	6
13.	Системні васкуліти. Васкуліт із встановленою етіологією (медикаментозно-індукований імунотоксичний васкуліт, медикаментозно-індукований АНЦА-васкуліт, васкуліт асоційований із злоскісними утвореннями).	6
	Разом	66

4. Теми самостійних робіт вибіркової навчальної дисципліни «Сучасні підходи до діагностики та лікування системних васкулітів»

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Серологічні методи дослідження системних васкулітів.	6
2.	Морфологічні методи дослідження та їх трактування у хворих із вузликосим поліартеріїтом.	6
3.	Морфологічні методи дослідження та їх трактування у хворих із мікроскопічним поліангіїтом.	6
4.	Морфологічні методи дослідження та їх трактування у хворих із гранулематозом Вегенера.	6
5.	Морфологічні методи дослідження та їх трактування у хворих із синдромом Чарга-Строса.	6
6.	Морфологічні методи дослідження та їх трактування у хворих із геморагічним васкулітом.	6
7.	Морфологічні методи дослідження та їх трактування у хворих із неспецифічним аортоартеріїтом.	6
8.	Морфологічні методи дослідження та їх трактування у хворих із гігантоклітинним артеріїтом.	6
9.	Лікування васкулітів із встановленою етіологією в світлі новітніх міжнародних рекомендацій.	6
	Разом	54

5. Методи навчання

Викладання вибіркової навчальної дисципліни «Сучасні підходи до діагностики та лікування системних васкулітів» на практичних заняттях забезпечується методичними розробками для кожного практичного заняття, наочними засобами навчання для кожного заняття (презентації, відеолекції), інформаційним ресурсом кафедри, структурованими алгоритмами контролю вмінь.

Самостійна робота при вивченні вибіркової навчальної дисципліни забезпечується методичними розробками з самостійної роботи, наочними засобами навчання (відеолекції, презентації), інформаційним ресурсом кафедри, тематикою самостійних робіт, структурованими алгоритмами контролю вмінь.

Підсумковий контроль не проводиться, вивчення дисципліни завершується заліком на останньому практичному занятті.

6. Методи контролю:

- усний контроль: основне запитання, додаткові, допоміжні;
- запитання у вигляді проблеми;
- розв'язання типових і нетипових клінічних ситуаційних задач;
- контроль практичних навичок;
- підсумковий залік.

7. Схема нарахування та розподіл балів, які отримують аспіранти

Поточний контроль. Оцінювання успішності вивчення тем дисципліни виконується за традиційною 4-х бальною шкалою. Наприкінці вивчення дисципліни поточна успішність розраховується як середній поточний бал, тобто середнє арифметичне всіх отриманих аспірантом оцінок за традиційною шкалою.

Підсумковий контроль. Вивчення навчальної дисципліни завершується заліком. Залік отримують аспіранти (пошукувачі), які не мають пропусків практичних занять або відпрацювали пропущені аудиторні заняття і мають середній бал не менше, ніж 3,00.

8. Рекомендована література

Основна (базова):

1. Внутрішня медицина: Ревматологія: навчальний посібник (ВНЗ післядипломної освіти) / В.Є. Кондратюк, М.Б. Джус Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2017- 272 с.
2. Руководство по внутренним болезням. Ревматические болезни. / Под ред. академика В.А.Насоновой. – Москва "Медицина". – 2008.
3. Сучасні класифікації та стандарти лікування захворювань внутрішніх органів. Невідкладні стани в терапії. / За ред. Проф. Ю.М. Мостового. – Вінниця: «ДП ДКФ», 2019.
4. Шостак Н.А., Клименко А.А. Системные васкулиты: новое в классификации, диагностике и лечении. Клиницист. 2015;9(2):8-12. <https://doi.org/10.17650/1818-8338-2015-9-2-8-12>

Допоміжна

1. Борткевич О. П. АНЦА-асоційований васкуліт - оновлений погляд на ведення пацієнтів /О. П. Борткевич, В. В. Корендович, Г. В. Ярецька //Український ревматологічний журнал. – 2017. – № 2. – С.31-37.
2. Головач И. Ю. Васкулитная нейропатия: проблемы клинико-диагностической верификации при системных и несистемных васкулитах /И. Ю. Головач, Е. Д. Егудина //Український ревматологічний журнал. – 2019. – № 1. – С.20-29.
3. Головач И. Ю. Диагностика и лечение криоглобулинемического васкулита: что важно для реальной клинической практики? [Текст] /И. Ю. Головач, Е. Д. Егудина //Сімейна медицина. – 2019. – № 4. – С.20-29.
4. Ватанська І. Ю. Гранулематоз Вегенера і його діагностика в практиці лікаря-пульмонолога /І. Ю. Ватанська, О. С. Оленицька, С. В. Ярцева [та ін.] //Актуальна інфектологія. – 2015. – № 1. – С.82-87.
5. Давіденко К. АНЦА-васкуліти, синдром Гудпасчера: діагностика та лікування /К. Давіденко //Український медичний часопис. – 2019. – Т.2, № 5. – С.3-5.

6. Іванов В. П. Особливості перебігу легеневих васкулітів (клінічні випадки) [Текст] /В. П. Іванов, О. І. Афанасюк, Ю. Ю. Шушковська, Е. С. Осядла //Практикуючий лікар. – 2018. – № 1. – С.21-24.
7. Пілецький А. М. Складний диференційний діагноз геморагічного васкуліту у практиці лікаря загальної практики-сімейної медицини: власні клінічні спостереження та дані літератури /А. М. Пілецький, Н. В. Снігир, В. М. Рудіченко [та ін.] //Сімейна медицина. – 2019. – № 2. – С.49-53.
8. Синяченко О. В. Геморрагический васкулит Шенляйна-Геноха, начавшийся в детском и взрослом возрасте /О. В. Синяченко, Е. Д. Егудина, О. Е. Чернышова [и др.] //Український ревматологічний журнал. – 2017. – № 1. – С.44-51.
9. Ходош Э. М. Васкулиты и гранулематоз с полиангиитом: клинимо-морфологическая параллель в вопросах и ответах /Э. М. Ходош, С. Л. Грифф //Клінічна імунологія, алергологія, інфектологія. – 2019. – № 8. – С.12-20.

9. Інформаційні ресурси

1. Національна наукова медична бібліотека України <http://library.gov.ua/>
2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
3. BMJ Clinical Evidence <http://clinicalevidence.bmj.com>
4. Centers for Disease Control and Prevention (CDC) <https://www.cdc.gov/>
5. The Cochrane Collaboration The Cochrane Library <http://www.cochrane.org/>
6. Clinical Knowledge Summaries (CKS) <http://prodigy.clarity.co.uk/>